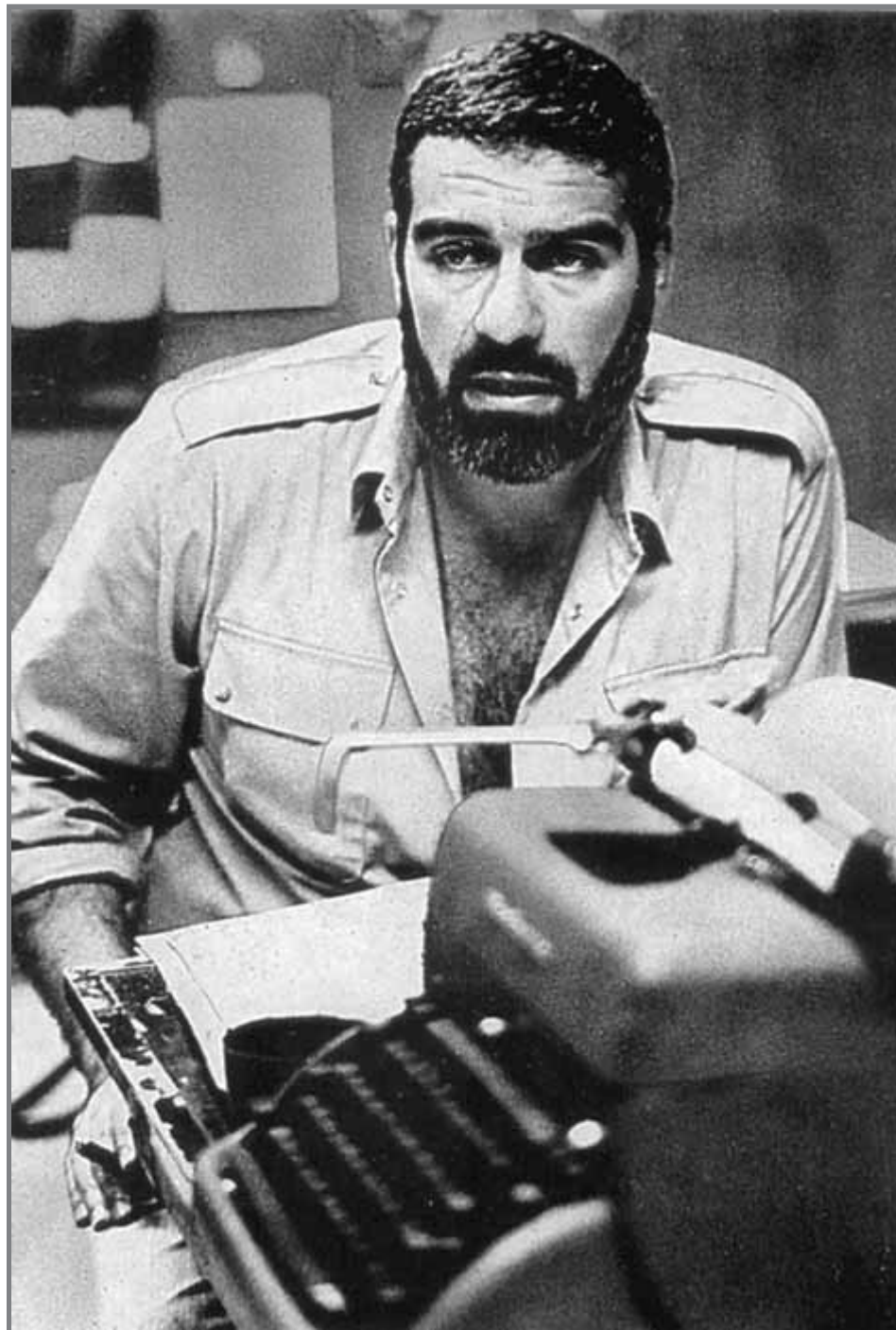

Sergei Dovlàtov va ser periodista abans de publicar com a narrador / ARXIU

EL PARC
Sergei Dovlàtov
Traducció: Miquel Cabal Guarro
Editorial: Labreu
Barcelona, 2017
Pàgines: 132
Preu: 17 euros

compromís, Els nostres, La filial i enguany acaba de treure la sisena narració en català, *El parc*, totes traduïdes exemplarment per Miquel Cabal Guarro.

L'obra de Dovlàtov té un marcat caràcter autobiogràfic, però potser en *El parc* és on resulta més evident. El protagonista, Borís Alikhànov, *alter ego* de Dovlàtov, és un periodista a l'atur, separat de la dona, que segueix el consell d'un amic i se'n va a fer de guia al parc museu Puixkin, com una manera d'aconseguir diners i trencar amb les inèrcies de Leningrad. La narració comença just quan arriba amb autobús al parc, i ja trobem aquella mirada seva, sorneguera i perplexa, davant l'entrevista que li fan, davant els guies devots que seran els seus companys o davant els clients habituals del bar. Tot i la dissecció despietada que fa sobre aquella mena de parc temàtic, l'estada li retorna un cert equilibri emocional per la feina en si i la tranquil·litat econòmica.

La seva prosa és tallada com els poemes

Ara bé, l'obra no només descriu aquesta estada. Inserir en el relat d'aquestes jornades al parc, l'autor disserta sobre el seu passat. Aquests flaixos enrere arrosseguen la narració cap a una intimitat franca que fa que *El parc* sigui, com diu la seva filla, Katherine Dovlàtov, "la narració més personal de totes". Ens explica, per exemple, com va conèixer la seva dona i va adonar-se que el caràcter tranquil i callat d'ella calmava el seu tremp impetuós, o els problemes per conviure amb un escriptor a qui no publiquen, o el moment tràgic de la partida de la dona i la filla cap als EUA, quan emigren elles dues sense saber si mai més es retrobaran.

Aquestes històries més íntimes i doloroses es barregen amb el present pacífic i alegre del parc. El relat del parc ens diverteix perquè mostren la realitat esperpèntica de la vida soviètica: des de la veneració ingènua dels turistes per Puixkin fins al tedi mortal de les treballadores atrapades en feines rutinàries, des de la casa tronada on viu el protagonista fins a les borratxeres contínues amb els companys. Tot i amb això, la seva feina de guia és impecable, coneix a fons Puixkin i la literatura russa, encara que ell, és clar, troba grotesc aquest fetitxisme pels llocs literaris: "Tot i que al cap de cinc dies ja m'havia après de memòria el text de la visita, no em costava gaire simular una improvisació emocionada. Feia veure que tartamudejava, com si no acabés de trobar la manera de dir les

Una borratxera permanent

Sergei Dovlàtov és un dels grans autors russos de la segona meitat del segle XX. Va néixer en una família d'intel·lectuals i artistes: era fill d'una correctora armènia i d'un escenògraf jueu. A la universitat va fer amistat amb diversos poetes, entre els quals hi havia Brodsky, però va ser expulsat perquè en lloc d'anar a classe s'emborratxava amb els amics. Va haver de fer el servei militar com a vigilant d'un camp de presoners, després va treballar en diversos diaris, va traficar al mercat negre, va fer de guia del parc Puixkin i encara després va reprendre el periodisme. El règim soviètic no li va permetre publicar cap llibre. De fet, el KGB va destruir

una novel·la que volia imprimir, però va aconseguir enviar a l'estranger clandestinament alguns manuscrits. Va viure a Leningrad fins al 1978, quan fou expulsat de la Unió de Periodistes Soviètics, i va emigrar, a trenta-set anys, a Nova York. Dotze anys després va morir d'un atac de cor derivat de l'alcoholisme, quan ja havia publicat amb èxit dotze títols. Tot i que aquests llibres es van escriure contra rel·lotge, la seva prosa, com diu Brodsky, "és tallada com els poemes, línia a línia, amb una sintaxi sorprenentment pura".

Labreu va inaugurar la col·lecció *La intrusa* el 2009 amb *La zona*, de Dovlàtov, i des d'aleshores ha publicat *La maleta*, *El*

coses; fingia que m'equivocava, gesticulava per decorar uns estirabots acuradament assajats. Com més coneixia Puixkin, menys ganes tenia de parlar-ne. Fins a l'extrem de sentir vergonya.”

La seva prosa s'apropa molt a l'oralitat, és un estil directe i sec que casa molt bé amb la mirada descarnada sobre la seva vida i sobre la vida a la Unió Soviètica. Dowlátov havia estat vigilant als camps de presoners –com relata a *La zona*– i les coses que va veure allà el vacunen de qualsevol victimisme o nostàlgia. Amb una prosa condensada i lacònica, mostra l'absurditat del funcionament soviètic, però també com el bé i el mal són pertot arreu, dins i fora del camp, dins i fora de l'URSS. Ara bé, una veritable mirada moral sobre el món només pot aguantar-se a base d'alcohol i d'humor, un humor fi i irreverent que sovint es gira cap al mateix autor: “Viure és impossible. O vius o escrius. O la paraula o la feina. Però la teva feina és la paraula. I tota Feina amb majúscula et fa fàstic...”

L'escriptura, tanmateix, és la seva taula de salvació. Encara que no publiqui, que no tingui lectors, no és excusa, ha d'escriure: “En el pla espiritual, un intent no reeixit com aquest equival al llibre més gran de tots. Moralment és encara més elevat, si ho vols, perquè exclou tota recompensa.” Aquesta passió i ironia excel-

L'escriptura és la seva taula de salvació

lents el col·loca en la gran tradició russa de Gógol i Bulgàkov, juntament amb un aire de tristesa que el lliga a Txèkhov. El seu to enèrgic aconsegueix denunciar aquest món soviètic absurd i cruel, la seva escriptura finalment es fa des de l'humanisme.

No volia marxar de l'URSS, estimava la llengua i la terra. Quan la dona li diu: “-A tu què et reté? L'Hermitage, el Nevà, els bedolls?”

-Els bedolls tan se me'n foten.

-Doncs llavors què?

-La llengua. En una llengua estrangera perdem el vuitanta per cent de la nostra personalitat. Perdem la capacitat de fer broma, d'ironitzar. Això sol ja mèsgarri-fa.” Però Dowlátov va haver d'emigrar, i els dotze anys de vida a Nova York, enmig de la comunitat russa del barri de Queens, va poder publicar i ser reconegut. L'Ajuntament de Nova York li va dedicar pòstumament la cruïlla entre la 63rd Drive i la 108th Street: el *Sergei Dowlátov way*.

Confiem que les traduccions al català continuïn. *

L'ànima en el cap

L'autor de *Les defenses*, Gabi Martínez, té experiència en la literatura de viatges: un cop llegida la seva obra més recent, el pòsit de la seva trajectòria es demostra útil en extrem.

Les defenses és la crònica del seguit de viatges –entesos en el sentit de desplaçament– que tenen lloc gràcies o a causa del protagonista, el neuròleg Camilo Escobedo –alter ego ficcionat del neuròleg Domingo Escudero.

La proposta de Gabi Martínez no és una novel·la en el sentit estricte de l'expressió, tot i que inclou un començament, un nus i un desenllaç. De fet, n'inclou uns quants, de començaments, de nusos i de desenllaços.

les malures que afecten el cap, no fan altra cosa que obrir una caixa de Pandora que deixa qui la pateix –voluntàriament o sense voler– absolutament desarmat. És tan intensa, l'expressió escrita, que, de tant en tant, obliga a deixar de llegir mentre es respira amb calma, s'endrecen les idees i es mira de pair el que la vista acaba d'ingerir.

La temptació de lliurar-se a l'empatia extrema amb el protagonista és present tothora: és per això que cal retre honors a l'honestat del tàndem responsable de *Les defenses*: lluny de l'hagiografia, les ombres apareixen amb tanta intensitat com les llums. El resultat de l'exposició, que combina matisos i contrastos, és un relat amarat d'una

LES DEFENSES

Gabi Martínez

Traducció: Albert Torrescasana

Editorial: Catedral (en castellà Seix Barral) Barcelona, 2017

Pàgines: 521

Preu: 21 euros

Hi ha la trama emocional que afecta la persona; hi ha la trama sentimental que relaciona el protagonista amb la seva família; hi ha la trama descriptiva que segueix l'evolució professional del neuròleg i hi ha la trama social que situa la resta d'històries en un context històric en què el temps marca el compàs de la política i les seves manifestacions.

Les defenses permet caure en la temptació de deixar de banda la cosa escrita per capbussar-se amb afany i sense aturador en tot el que proposa a partir de la malaltia que afecta el protagonista amb voluntat de quinta essència de la paradoxa: la malaltia que afecta el protagonista obre la porta a un seguit de reflexions que es fa més que difícil deixar de banda.

Al cap i a la fi, en aliar-se Domingo Escudero i Gabi Martínez per parlar de

humanitat extrema que afectarà tot-hom que tingui l'empatia activa en el seu repertori emocional.

La història que s'explica és potent. En bona part, aquesta potència cal buscar-la en la destresa de l'autor. Gabi Martínez posa en joc una tensió difícil de mantenir constant entre els fets que narra i tot el que envolta aquests fets. El distanciament deliberat funciona a la perfecció i atorga interès: qui es resisteix a furgar en la vida dels altres a través d'un espell?

La seva escriptura és directa, amb un punt de voluntat fotogràfica que esdevé valuosa a l'hora de fixar fets, sentiments, sensacions, opinions. L'absència de sucre temprà *Les defenses*, la situa en el punt de cocció correcte, l'erigeix com a referència i permet la intensitat de les preguntes que encara queden un cop ja se saben totes les respostes. *

Gabi Martínez ha novel·lat la vida real d'un neuròleg
ALBERT SALAMÉ

Libres